

F. t. l. vedr. Arbejdsmarkedets Tillægspension

Lovforslag nr. L 241. Fremsat den 23. april 1997 af Aage Frandsen (SF), Anne Baastrup (SF), Steen Gade (SF) og Holger K. Nielsen (SF)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension

§ 1

I lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension, jf. lovbekendtgørelse nr. 4 af 8. januar 1996, foretages følgende ændringer:

1. § 20 affattes således:

»§ 20. Arbejdsmarkedets Tillægspension ledes af et repræsentantskab og en bestyrelse.«

2. § 21 affattes således:

»§ 21. Repræsentantskabet, der består af 109 medlemmer, vælges af alle, der er medlem af Arbejdsmarkedets Tillægspension senest 3 måneder, før valget finder sted, og som på valgdagen er fyldt 18 år.

Stk. 2. Valgbare er de i stk. 1 nævnte personer.

Stk. 3. Repræsentantskabet vælges i 8 regioner:

- Region 1: Hovedstaden (Københavns og Frederiksberg Kommuner, Københavns, Frederiksborg og Roskilde Amtskommuner) der vælger 33 repræsentanter.
- Region 2: Øerne (Vestsjællands og Storstrøms Amtskommuner), der vælger 11 repræsentanter.
- Region 3: Bornholm (Bornholms Amtskommune), der vælger 2 repræsentanter.
- Region 4: (Fyns Amtskommune), der vælger 11 repræsentanter.
- Region 5: Sydjylland (Sønderjyllands, Ribe og Vejle Amtskommuner), der vælger 17 repræsentanter.

f) Region 6: Østjylland (Århus Amtskommune), der vælger 13 repræsentanter.

g) Region 7: Vest-Midtjylland (Ringkøbing og Viborg Amtskommuner), der vælger 11 repræsentanter.

h) Region 8: Nordjylland (Nordjyllands Amtskommune), der vælger 11 repræsentanter.

Stk. 4. Repræsentantskabets formand er sammenfaldende med bestyrelsens formand.

Stk. 5. Reglerne for valg til repræsentantskabet skal svare til reglerne i lov om kommunale valg, idet der dog anvendes kønskvotering ved valg af kandidater på de enkelte lister. Genvalg kan finde sted. Arbejdsministeren fastsætter ved bekendtgørelse de nærmere regler for valg til repræsentantskabet.«

3. § 22, *stk. 2*, ophæves, og i stedet indsættes efter *stk. 1* som nye stykker:

»*Stk. 2.* Repræsentantskabet afholder møde mindst tre gange årligt samt i øvrigt, når bestyrelsen, mindst 6 bestyrelsesmedlemmer eller mindst 25 medlemmer af repræsentantskabet ønsker det.

Stk. 3. Repræsentantskabet skal senest 6 måneder efter valget på baggrund af udkast fra bestyrelsen vedtage skriftlige og offentligt tilgængelige retningslinjer for den overordnede placeringspolitik for Arbejdsmarkedets Tillægspension. Disse retningslinjer skal udsendes til alle, der er medlem af Arbejdsmarkedets Tillægspension. Eventuelle mindretals-synspunkter skal optrykkes sammen med planen.«

4. § 23, stk. 1 og 2, ophæves, og i stedet indsættes som stk. 1-3:

»Bestyrelsen består af 15 medlemmer, der vælges af og blandt repræsentantskabets medlemmer.

Stk. 2. Valg til bestyrelsen sker ved forholdstalsvalg efter regler, som svarer til reglerne i § 24, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse, idet der dog anvendes kønskvotering ved udvælgelsen af kandidater på de enkelte lister. Genvalg kan finde sted. Arbejdsministeren fastsætter ved bekendtgørelsen de nærmere regler for valg til bestyrelsen.

Stk. 3. Bestyrelsen vælger en formand af sin midte.«

Stk. 3-5 bliver herefter stk. 4-6.

5. § 25 ophæves.

6. Overskriften til kapitel 8 affattes således:

»Fondsanbringelse og demokratisering«.

7. Efter § 25 d indsættes i *kapitel 8* som nye paragraffer:

»§ 25 e. De otte regioner, der er defineret i § 21, stk. 3, udgør samtidig 8 regioner, som Arbejdsmarkedets Tillægspension er inddelt i.

Stk. 2. De valgte repræsentanter i de otte regioner er regionsbestyrelse for Arbejdsmarkedets Tillægspension i de pågældende otte regioner. For Bornholm vælges dog en regionsbestyrelse på 7 medlemmer, hvoraf de to førstvalgte er medlemmer af repræsentantskabet.

Stk. 3. Regionsbestyrelserne udarbejder selv deres forretningsorden, som skal forelægges repræsentantskabet til godkendelse.

Stk. 4. En regionsbestyrelse kan nedsætte et forretningsudvalg efter samme regler, som gælder ved valg af regionsbestyrelserne, jf. § 21, som mellem regionsbestyrelsernes møder kan varetage de opgaver, der er tillagt regionsbestyrelsen.

Stk. 5. Regionerne ansætter en administrativ ledelse, der forestår den daglige ledelse.

§ 25 f. Forvaltningen af 50 pct. af de midler, der indbetales til Arbejdsmarkedets Tillægspension, udøves automatisk af regionsbestyrelserne i de regioner, hvor de pågældende medlemmer bor. Herudover forvaltes 25 pct. af de midler, der indbetales til Arbejdsmarkedets Til-

lægspension, også af regionerne, efter at bestyrelsen for Arbejdsmarkedets Tillægspension har besluttet, i hvilke regioner forvaltningen skal foregå. De sidste 25 pct. forvaltes alene af bestyrelsen for Arbejdsmarkedets Tillægspension.

Stk. 2. De midler, der allerede er indbetalt til Arbejdsmarkedets Tillægspension, forvaltes i princippet efter samme fordeling som i stk. 1.«

8. § 26, stk. 1, affattes således:

»Bestyrelsen og regionsbestyrelserne skal forvalte fondsmidlerne, så de bliver til størst mulig gevinst for lønmodtagerne. Det betyder, at pensionskasserne skal forvalte deres midler, således at de inden for rammerne af en social, økonomisk og økologisk bæredygtig udvikling bliver til størst mulig gevinst for pensionsordningen. Det indebærer blandt andet, at en del af midlerne placeres risikovilligt på kapitalmarkedet til gevinst for dansk produktion og beskæftigelse og en økologisk bæredygtig udvikling. De i § 22, stk. 3, nævnte retningslinjer for den overordnede placeringspolitik skal eksplicit give vurderinger af, hvorledes disse retningslinjer bidrager til en bæredygtig samfundsudvikling.«

9. I § 26, stk. 3, indsættes efter 2. pkt. som nye punkummer:

»Endvidere kan op til ¼ pct. af fondsmidlerne anvendes som udlån til medarbejderejede virksomheder på særlig gunstige vilkår. Betingelsen for udlån skal dog være, at alle, der arbejder i virksomheden, er ejere, og at enhver af dem har én stemme, når fællesbeslutninger træffes.«

10. § 26, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Endvidere kan midlerne anvendes således:

- a) til erhvervelse af fast ejendom,
- b) til aktiviteter vedrørende efterforskning og udvinding i den danske undergrund samt til forskning og udvikling,
- c) på anden måde, idet der ved produktion m.v. bl.a. lægges vægt på anvendelse af renere teknologi, holdbarhed, ressourcebesparelse, genbrug og genanvendelse.«

11. I § 26, stk. 5, indsættes efter 2. pkt. som nyt punktum:

»Finanstilsynet kan dog efter ansøgning i særlige tilfælde dispensere fra 2 pct.s-grænsen.«

12. § 26 a, stk. 7 og 8, ophæves.

13. Efter § 26 a indsættes i *kapitel 8* som nye paragraffer:

»§ 26 b. I aktieselskaber, hvor Arbejdsmarkedets Tillægspension alene eller sammen med Lønmodtagernes Dyrtingsfond har aktier, men ikke bestemmende indflydelse, kan stemmeretten på aktierne overlades til de ansatte eller deres repræsentanter, såfremt disse efter forespørgsel erklærer sig indforstået hermed.

§ 26 c. I aktieselskaber, hvor Arbejdsmarkedets Tillægspension alene eller sammen med

Lønmodtagernes Dyrtingsfond har bestemmende indflydelse, kan bestyrelsen for Arbejdsmarkedets Tillægspension overlade det til de ansatte at drive virksomheden på nærmere aftalte vilkår.

Stk. 2. Repræsentantskabet skal senest i år 2000 fremlægge modeller til offentlig diskussion af de vilkår, hvorunder de ansatte kan forestå driften af virksomheden. Senest med udgangen af 2001 skal repræsentantskabet vedtage en eller flere modeller i en form, der er egnet til at arbejde efter i praksis i en forsøgsperiode.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 1997.

Stk. 2. Arbejdsministeren fastsætter nærmere regler for de nødvendige overgangsordninger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

SF har tidligere fremsat forslag til demokratisering af og ændringer af formålet med lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension.

Dette skete med fremsættelsen af lovforslag nr. L 66 i Folketingsåret 1990-91 (1. samling) om en ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension og lov om ændring af Lønmodtagernes Dyrtdsfond. Se Folketingstidende 1990-91 (1. samling), forhandlingerne sp. 1675 og Tillæg A, sp. 1913. Lovforslaget kom på grund af folketingsvalget den 12. december 1990 ikke til 1. behandling.

Lovforslag nr. L 66 omhandlede både lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension og lov om Lønmodtagernes Dyrtdsfond, idet forslaget indebar en reel sammenlægning af de to organisationer, når det gjaldt styringen.

SF fremsatte også i folketingsåret 1992-93 et forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension (L 221). Se Folketingstidende 1992-93, forhandlingerne sp. 6268 og 6853 og Tillæg A sp. 7617. Dette lovforslag er en videreudbygning af L 221.

Dette lovforslag vedrører som L 221 alene Arbejdsmarkedets Tillægspension, men skal ses i sammenhæng med det samtidig fremsatte forslag om ændring af lov om Lønmodtagernes Dyrtdsfond, nr. L 242, og beslutningsforslaget om demokratiske og samfundsmæssigt bæredygtige pensionsinvesteringer, nr. B 128.

Overordnet har dette lovforslag på linje med lovforslag nr. L 242 om ændring af lov om Lønmodtagernes Dyrtdsfond og forslag til folketingsbeslutning nr. B 128 om demokratiske og samfundsmæssigt bæredygtige pensionsinvesteringer til formål at demokratisere økonomien ved, at lønmodtagerne får større indflydelse og dermed også større ansvar.

Lovforslaget har til formål:

1. At investeringerne sker ud fra social, økonomisk og økologisk bæredygtighed. Det forudsætter, at produktionen i fremtidens samfund giver mulighed for at omsætte pensionsopsparingen til for-

brug i den forventede takt på en miljømæssigt forsvarelig måde, og uden at det i øvrigt belaster samfundsmæssigheden på en måde, som nødvendiggør uønskede økonomiske og politiske indgreb og kursændringer. Dette sikres ikke af kravet om, at ATP skal investere efter størst muligt forrentning. Derfor betyder dette krav heller *ikke*, at pensionsopsparernes interesser varetages bedst muligt. Sagt på en anden måde er den samfundsmæssige hensigtsmæssighed ikke identisk med maksimalt afkast. Der kan f.eks. være hensyn til miljøet, der afgørende taler imod investeringer uanset disses rentabilitet. Der kan være f.eks. sociale hensyn, der afgørende taler for investeringer, der ikke er økonomisk fuldt rentable. Derfor bør eksisterende lovgivning erstattes med en lovgivning, hvor samfundsmæssig bæredygtighed bliver den overordnede målsætning. ATP's medlemmer har selvfølgelig også en interesse i afkastet, og det skal sikres gennem en målsætning om, at investeringerne *samlet set* skal give et *rimeligt* afkast. Uden disse ændringer i målsætningen forsvinder ikke blot bæredygtigheden, men paradoksalt også den sikkerhed for fremtidigt forbrug hos ATP's medlemmer, som bruges som begrundelse for det nuværende krav om størst muligt afkast. Investeringer i virksomheder, der ikke er miljømæssigt forsvarelige eller ikke har et godt arbejdsmiljø, kan medføre betydelige samfundsmæssige udgifter, når ATP's medlemmer skal have udbetalt deres pension. En yderligere grund til ændringen er, at man faktisk ikke kan beregne en optimal »forrentning« af investeringerne, og slet ikke, når det gælder langsigtede investeringer. Den optimale forrentning rummer både et kvalitativt bæredygtighedsaspekt og et kvantitativt økonomisk gevinstaspekt, og begge dele afhænger af skøn, vurderinger og holdninger. Derfor bør vi droppe forestillingen om den iskolde, rationelle kalkule og erkende, at det drejer sig om, at investeringerne skal både bære og betale sig.

2. At der bliver direkte valg af den politiske ledelse af Arbejdsmarkedets Tillægspension, dvs. repræ-

sentantskabet. Det sker ud fra et ønske om at skabe større interesse og engagement omkring de dispositioner i form af kapitalanbringelser, der foretages af Arbejdsmarkedets Tillægspension. Da det er meget vidtgående dispositioner, der foretages, og da de sker på medlemmernes vegne, er det vigtigt, at medlemmerne bliver mere inddraget i beslutningsprocesserne. Det vil et direkte valg kunne bidrage til. Da det samtidig ikke er entydigt, hvilke dispositioner der er de rigtige, lægger forslaget også op til, at valgene skal ske ved listevalg efter samme regler, som gælder ved de kommunale valg. Det sker bl.a. ud fra en erkendelse af, at medlemmerne af Arbejdsmarkedets Tillægspension inden for lovens generelle rammer kan lægge forskellig vægt på, hvad der skal prioriteres.

3. At der også lægges op til medlemmernes større indflydelse og dermed ansvarlighed for, hvordan Arbejdsmarkedets Tillægspensions midler forvaltes, ved at lønmodtagere, der er ansat i virksomheder, hvor Arbejdsmarkedets Tillægspension har aktiviteter, kan få reel indflydelse på de lønmodtagermidler, der er investeret i deres virksomhed.
4. At det kun er medlemmer af Arbejdsmarkedets Tillægspension, der kan stemme ved valg til repræsentantskabet, som vælger bestyrelsen. Det sker med den begrundelse, at det er medlemmernes penge. Derfor er der ingen mening i, at der skal være arbejdsgiverrepræsentanter i styrelsen for Arbejdsmarkedets Tillægspension.
5. At Arbejdsmarkedets Tillægspension decentraliseres, ved at fonden opdeles i 8 regioner. Derved bliver afstanden mellem medlemmerne og fondsledelsen mindre, hvorved medlemmernes interesse og engagement for Arbejdsmarkedets Tillægspension vil kunne øges, ikke mindst når det tages i betragtning, hvor mange midler Arbejdsmarkedets Tillægspension råder over. Ifølge årsrapport 1993 fra Arbejdsmarkedets Tillægspension havde fonden ved udgangen af 1993 en formue på 126,6 mia. kr.

Ved at inddele Arbejdsmarkedets Tillægspension i 8 regioner må det også kunne forventes, at de beslutninger om kapitalanbringelser, som skal foretages, kan ske med større kendskab til de lokale forhold. Ved at lade den centrale fondsledelse bevare ¼ af midlerne centralt og ved at lade ¼ af midlerne blive placeret regionalt efter den centrale fondsledelses beslutning sikres også en hensyntagen til de landsdækkende interesser, som Arbejdsmarkedets Tillægspension skal varetage. En decentral struktur, hvor en del af midlerne overlades

til regional forvaltning, giver gode muligheder for, at beslutningerne kan træffes ud fra lokalt kendskab.

6. At der sikres mulighed for en ligelig fordeling mellem kønnene ved valg til repræsentantskab og bestyrelse. Dette forslag er vigtigt, fordi der er klare tendenser til, at mændene er meget dominerende i bestyrelser m.v. inden for erhvervslivet, fondsbestyrelser m.v. Pr. 31. december 1992 bestod repræsentantskabet for Arbejdsmarkedets Tillægspension af 20 mænd og 7 kvinder og bestyrelsen af 10 mænd og 3 kvinder. At det trods alt ikke står så galt til som tidligere hænger givetvis sammen med den nuværende § 25, der skal sikre en vis ligestilling af kønnene. Når valgreglerne ændres, er der givetvis behov for en kønskvotering, hvis ikke vi vil risikere en meget ulig fordeling.
7. At der ved kapitalanbringelser i langt højere grad tages hensyn til, hvad det er for en produktion, der bliver fremmet ved investeringen, idet der bl.a. skal lægges vægt på anvendelse af renere teknologi, holdbarhed, ressourcebesparelse, genbrug og genanvendelse.
8. At Arbejdsmarkedets Tillægspension får lidt større frihed til at disponere end i dag og derved udøve større indflydelse, samtidig med at det sker inden for rammen af »bæredygtig samfundsudvikling« og ikke »højest mulig forrentning«.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Den egentlige valgte ledelse er repræsentantskab og bestyrelse.

Til nr. 2

Repræsentantskabet foreslås udvidet, således at regionerne kan få en rimelig stor repræsentation og således, at de valgte i regionerne kan fungere som regionsbestyrelse.

Forslaget indebærer, at der ved valg anvendes regler svarende til regler for de kommunale valg. Antallet af stillere, der fastsættes i en bekendtgørelse af arbejdsministeren, skal være forholdsmæssig i forhold til antal vælgere, sådan som det er tilfældet i dag i den kommunale valglov. Det er derfor en forudsætning, at der kan etableres listevalg. Den valgmetode giver det bedste grundlag for en omfattende debat forud for valget. Konsekvensen af, at kommunalvalgsreglerne skal gælde, er, at der kommer listevalg, at der både kan anvendes sideordnet opstilling og partiliste, at d'Hondts metode bruges ved man-

datfordeling, at der er mindretalsbeskyttelse, at der kan indgås liste- og valgforbund, og at hver vælger har én stemme uanset formue i Arbejdsmarkedets Tillægspension. Antallet af stillere for den enkelte liste skal være lavt (i forhold til antallet af stemmeberettigede) ligesom ved kommunalvalgene. Valgretten er udformet, så også arbejdsløse m.fl., der er medlemmer af Arbejdsmarkedets Tillægspension, har stemmeret.

Bestemmelserne om kønskvotering bryder på dette punkt klart med reglerne i den kommunale valglov. Det sker ud fra et ønske om en rimelig forholdsmæssig repræsentation af begge køn i repræsentantskabet og bestyrelsen.

Kønskvoteringen indebærer, at udvælgelsen sker på følgende måde: Den førstvalgte er den kandidat på en liste, der umiddelbart er valgt i henhold til reglerne om kommunale valg. Den næstvalgte er den kandidat, der tilhører det andet køn, og som er den førstvalgte kandidat blandt det andet køn i forhold til reglerne om kommunale valg. Den tredje valgte kandidat er den kandidat blandt de tilbageblevne kandidater, der herefter umiddelbart er valgt i henhold til reglerne om kommunale valg. Den fjerde valgte kandidat er den kandidat blandt de tilbageblevne kandidater, der tilhører det andet køn end den tredje valgte i henhold til lov om kommunale valg osv. Det betyder, at førstvalgte kandidat kan være af begge køn, at den kandidat, der er valgt som nr. 2, skal være af det andet køn end den person, der er valgt som nr. 1, og at den tredje valgte kan være af begge køn osv. En forudsætning for, at kønskvoteringen kan træde i kraft, er, at der er kandidater af begge køn.

I det tidligere fremsatte forslag L 221 i folketings-samlingen 1992-93 foreslog SF, at valgdagen skulle ligge sammen med kommunalvalget. Det foreslås ikke her. Men det må være op til ATP, evt. sammen med andre lønmodtagerfonde, at finde en valgdato. Den kan falde sammen med kommunalvalget. Men det behøver ikke at være tilfældet.

Til nr. 3

Formålet er at sikre mindretalsbeskyttelse, samtidig med at udvidelsen af repræsentantskabets størrelse tages i betragtning.

Til nr. 4

Der henvises til bemærkningerne til nr. 2 og 3.

Til nr. 5

Paragraffen foreslås ophævet som en konsekvens af forslaget om kønskvotering.

Til nr. 6

Ændringen er en konsekvens af kapitlets ændrede indhold.

Til nr. 7

Ad § 25 e

Når Arbejdsmarkedets Tillægspension ønskes opdelt i regioner, er det også logisk at lade de valgte til repræsentantskaberne i de enkelte regioner fungere som regionsbestyrelser for regionerne. Det giver den nødvendige forbindelse mellem regionerne og Arbejdsmarkedets Tillægspension centralt.

Ad § 25 f

Fordelingsnøglen er valgt ud fra et ønske om både at tage hensyn til Arbejdsmarkedets Tillægspensions landsdækkende interesser og forpligtelser samt sikring af medlemmernes pensionsopsparinger og om at tage hensyn til de regionale ønsker og behov. For regionerne kan det være naturligt at samarbejde og bruge det centrale Arbejdsmarkedets Tillægspension til bestemte formål, f.eks. i forbindelse med obligationsopkøb. Ved placeringen af de 25 pct., som centralt skal uddeles til regionerne, skal bl.a. høj arbejdsløshed og behov for egnsudvikling indgå som kriterium for tildeling.

Til nr. 8-12

Da Arbejdsmarkedets Tillægspension er lønmodtagernes penge, må det være nærliggende, at denne fond i højere grad lader hensynet til beskæftigelsen indgå som en del af formålet, når investeringer skal foretages, ligesom det må være nærliggende at lægge en social og økologisk vinkel ind i formålsbestemmelsen for investeringspolitikken. Der skal med andre ord i langt højere grad foretages grønne investeringer. I dag adskiller Arbejdsmarkedets Tillægspensions investeringspolitik sig reelt ikke fra andre kapitalinvestorer, hvilket forekommer urimeligt, når det tages i betragtning, at det er lønmodtagernes penge.

Det er klart, at der fortsat skal tages afgørende hensyn til medlemmernes pensionsopsparing. Men der skal også tages hensyn til, at medlemmerne og deres efterkommere har en ren og sund verden at leve i. Og der burde ikke være uoverensstemmelse mellem disse to formål. Under alle omstændigheder er det et helt centralt formål med ændringer af formålsbestemmelserne, at antallet af de såkaldte grønne investeringer øges kraftigt.

Forslaget indebærer også, at der bliver mulighed for at investere i medarbejderejede virksomheder, som i dag har det problem, at traditionelle långivere er skeptiske over for denne virksomhedsform. For at

hjælpe med fremmedfinansiering foreslås det derfor, at der skal kunne ydes lån på gunstige vilkår, f.eks. med lang løbetid og/eller ydelsesfrihed den første tid efter långivningen. For at sikre, at en eventuelt ekspanderende medarbejderejet virksomhed ikke skal degenerere til en virksomhed bestående af f.eks. de oprindelige ejere og nyansatte lønarbejdere, foreslås det, at en betingelse for at yde gunstige lån skal være, at alle, der arbejder i virksomheden, skal være ejere, og at alle har én stemme, når fælles beslutninger træffes. Der kan dog være behov for at dispensere i en kort periode fra bestemmelsen om, at alle skal være medejere i medarbejderejede virksomheder i perioden indtil det tidspunkt, hvor en ansat er blevet medejer.

Forslaget indebærer også, at det hidtil gældende loft på 35 pct. for erhvervsaktive placeringer fjernes, ligesom der indføres en mulighed for at dispensere i forhold til loftet på de to procent. Endelig får Ar-

bejdsmarkedets Tillægspension mulighed for at få bestemmende indflydelse.

Til nr. 13

For at kunne administrere disse bestemmelser skal Arbejdsmarkedets Tillægspension tage kontakt til de ansatte i de virksomheder, hvori fonden allerede har aktier, og ved alle fremtidige førstegangserhvervelser. Såfremt de ansatte ønsker at overtage stemmeretten, skal aktierne noteres på navn. Bestemmelsen forhindrer ikke, at der indgås aktionæroverenskomster.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 1997. Med hensyn til lovens administration i øvrigt vil der være brug for overgangsbestemmelser.